

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๖๕

เถาเอ็นอ่อน

ชื่ออื่น : กวน (ฉาน-แม่ฮ่องสอน), เครือเขาเอ็น (เชียงใหม่), ตีนเป็ดเครือ (ภาคเหนือ), นออหมี (กระเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน), พรหมทัต (จันทบุรี), เมื่อย (ภาคกลาง), หญ้าลิเลน (ปัตตานี), หมอนตีนเป็ด (สุราษฎร์ธานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cryptolepis dubia* (Burm.f.) M.R.Almeida

ชื่อวงศ์: Apocynaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เลื้อยจำพวกเถาเนื้อแข็ง เถาลำต้นกลม เปลือกเถาเรียบหนาเป็นสีน้ำตาลอมสีดำหรือเป็นสีแดงเข้มและมีลายประตลอดเถา ยาวประมาณ 4-5 เมตร ก้านเล็ก มีสีเทาอมเขียวและไม่มีขนปกคลุม เมื่อเถาแก่เปลือกจะหลุดลอกออกเป็นแผ่น ๆ มียางสีขาวข้นทั้งต้น ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปรีหรือรูปไข่ ปลายใบมนมีหางสั้น โคนใบสอบ ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-8 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-18 เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างหนา หลังใบเรียบเป็นมันและลื่น ท้องใบเรียบเป็นสีเขียวนวล ใบอ่อนมีขนปกคลุม ส่วนใบแก่ไม่มีขน เส้นใบตามขวางจะเป็นเส้นตรงไม่โค้ง ใบหนึ่งจะมีประมาณ 30 คู่ ส่วนก้านใบสั้น ยาวได้ประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร ดอกเป็นช่อตามซอกใบ ดอกย่อยเป็นสีเหลืองอ่อนหรือสีเป็นสีขาวอมเหลือง ดอกมีกลีบดอก 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ส่วนกลีบเลี้ยงดอกเป็นสีเขียวมี 5 กลีบ ผลเป็นฝัก เป็นรูปทรงกระสวย กลมยาว ยาวประมาณ 6.5-10 เซนติเมตร และมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางฝักประมาณ 1-2 เซนติเมตร ฝักมีเนื้อแข็ง โคนผลติดกัน ปลายผลแหลม ผิวผลเป็นมันลื่น พอแก่แล้วจะแตก้าออก ภายในผลมีเมล็ดสีน้ำตาลมีขนปุยสีขาวติดอยู่และปลิวไปตามลมได้ ลักษณะของเมล็ดเป็นรูปรีหรือรูปกลม ยาวแบน มีความยาวประมาณ 1 เซนติเมตร

การใช้ประโยชน์

หมอชาวบ้าน (บ้านท่ากระบือ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น) ใช้เถาเอ็นอ่อนผสมกับน้ำนึ่งข้าวเหนียว นำมาใช้นวดบรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ หรือรักษาอาการกล้ามเนื้ออ่อนแรง

ที่มาของข้อมูล : นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ